

Teatrul la televiziune o școală a educației patriotice

Printre celelalte forme ale artei, teatrul reprezintă în cel mai înalt grad socialul. De n-am considera decât condiția sa, de a pretinde participarea nemijlocită, a publicului, a comunității de spectatori, și încă ar fi de ajuns. Dar teatrul, ca dramă, este expresia tipică a unei conștiințe sociale înzestrate cu cea mai mare forță de adresare, folosind, aproape întotdeauna, dialogul, prin care omul (personajul) nu numai că se exprimă pe sine, dar se exprimă în raport cu celălalt; asadar, teatrul presupune interlocutorul. Conflictul și problema, și toate acestea, pentru elucidarea situației noastre, față de semenii, în cîmpul valorilor ce acordă societății, profilurile sale spirituale. Iată de ce i se cere teatrului o înaltă responsabilitate în complexul proces educațional ce se desfășoară în țara noastră pentru a edifica omul prezentului și viitorului comunist.

Valoarea supremă care a stat și stă în atenția factorilor educaționali, deci și în atenția oamenilor de teatru, este iubirea de patrie. Nu vom insista asupra faptului că scriitorii de teatru și realizatorii spectacolelor, regizorii, actorii, criticii au ridicat prin arta lor această valoare la înaltul rang care i se cuvine. Eminescu, Caragiale, Iorga, Delavrancea. Lucian Blaga, regizorii Paul Gusti, Soare Z. Soare, actorii Matei Millo, George Vraca, Calboreanu, sînt doar cîteva nume care nu epuizează. nici pe departe, lungul șir de artiști ale căror creații au fost și rămîn adevărate monumente ridicate iubirii de patrie. Aici ne vom referi doar la teatrul TV, care are privilegiul de a cuprinde o largă masă de spectatori (pe care arta teatrală și-a dorit-o dintotdeauna) și căruii îi incumbă, pe măsura acestui privilegiu, cea mai de seamă datorie, aceea de a sădi în sufletele spectatorilor, mai ales ale celor tineri, sentimentul patriotic. Un om nu e întreg dacă nu e animat și de acest sentiment. Iubirea de patrie îi împlinește, ca un corolar, umanitatea sa, dă înținare și adîncime conștiinței sale, îl salvează de a rămîne o simplă funcție într-un an-grenaj economic, acordînd un sens politic

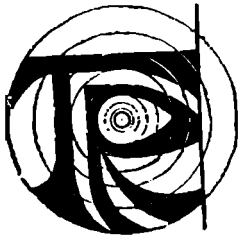
și istoric major existenței sale. Mai mult, omul se regăsește în universalitate, prin mijlocirea valorilor naționale. Acestea sînt lucruri știute, argumentate teoretic și verificate practic, uneori, dureros, de n-am pomeni decât de experiențele celor ce și-au părăsit patria, în căutarea unui bine abstract. Teatrul TV, teatrul nostru în genere, a îmbrățișat astfel de teme-exemple privind înstrăinarea; ilustrări convingătoare ale procesului sufletesc ce edifică o dialectică mai profundă, anume că înstrăinarea de țară duce, în ultimă instanță, la înstrăinarea de sine. Dar nu aceste ilustrări le vom cere, aci, teatrului TV, ci un program adecvat pentru a fundamenta, în sufletele spectatorilor tineri, sentimentul patriotic. Teatrul TV poate și trebuie să devină o înaltă școală a iubirii de patrie, aducînd în scena sa nu teme patriotice încropite în grabă, în niște însăilări de replici patriotarde, ci opere dramatice puternice care nu lipsesc teatrului nostru. De la *Despot-Vodă* a lui V. Alecsandri la piesele scriitorilor și dramaturgilor contemporani ca Paul Everac, D. R. Popescu, Al. Sever, Paul Anghel, Theodor Mănescu, Titus Popovici ș.a. vom vedea că aproape întreaga istorie a țării, de la începuturi și pînă în prezent, a fost preluată dramatic prin scrieri în care forța sentimentului patriotic se împletește organic cu noblețea expresiei. Toate aceste scrieri ce ar putea răspunde și exigențelor unei critici formalist-estetice, împlinind, care va să zică, și idealuri artistice și făcînd derizorie cearta dintre adepții formulelor „artă cu tendință” și „artă pentru artă”, toate aceste scrieri, zic, ar putea forma un repertoriu de o aleasă ținută estetică, variat stilistic și profund în conținutul său de sentiment și idee; un repertoriu care să aibă potențe reale de modelare și formare a conștiințelor tinere, pentru continua lor istoricizare, pentru continua lor ridicare la idealul umanismului socialist, ale cărui caracteristici au fost atît de bine precizate de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Așa cum noi înșine sîntem urmașii părinților și străbunilor noștri, proble-

mele și aspirațiile vieții noastre nu pot fi dezlegate de problemele și aspirațiile vieții lor. Există un continuum sufletesc și de gândire, care ne dă nota originală în marele complex istoric al celorlalte popoare, iar sentimentul patriotic presupune tocmai o transcendere a individului în sufletul comunității din care face parte, o comunitate mai largă și mai profundă decât un colectiv oarecare, decât anturajul limitat în timp și spațiu al vieții sale, căci această comunitate ce cuprinde, deopotrivă, viii și morții, este poporul și patria sa. Toate piesele de valoare, ale dramaturgilor clasici și contemporani, nu sînt decît acte de transcendere a sufletului individual în sufletul colectiv al națiunii, sînt trepte pentru asumarea demnității umane, care nu poate fi alta decît aceea a demnității poporului din care faci parte și pe care îl reprezintă, ca o „monadă cu fereastră spre universal“, ca să utilizăm o expresie a unui mare critic și mare patriot.

Teatrul TV are obligația să faciliteze această transcendere, să pregătească sufletele tinere, pentru noile bătălii pe care ni le-ar putea rezerva viitorul, întru continua edificare a patriei noastre socialiste, arătînd, pe scena sa, pildele înalțătoare ale unui trecut al eliberării sociale și naționale și ale unui prezent al muncii și luptei închinată construcției socialiste. Teatrul TV are obligația să înfățișeze, cu curaj, năzuințele oamenilor de a se elibera de orice gîndire schematică, șablonardă, dogmatică care ar putea oblitera cursul viu al istoriei poporului nostru, repunînd, mereu și mereu, în lumina dialecticii gîndirii materialist-istorice, faptele și oamenii trecutului și prezentului. Numai astfel el poate deveni o școală națională la care se poate învăța responsabil, și pe cît de responsabil pe atît de liber, sentimentul apartenenței la patrie și la popor, ca la niște realități nesfîrșit superioare și nesfîrșit vii.

Constantin RADU-MARIA

Funcțiile și demnitatea unui adevărat „teatru național“

În urmă cu mai bine de jumătate de secol, atunci cînd teatrul radiofonic lua ființă, beneficiind de încurajarea și de sprijinul direct al unor personalități de prim-plan ale vieții culturale românești, Tudor Vianu remarcă posibilitățile extraordinare de care dispune această nouă formă de spectacol, cerîndu-i — și menîndu-i — să devină „un adevărat teatru național“.

Și, într-adevăr, nici una dintre scenele țării nu poate avea audiența — deci, puterea de influențare, capacitatea de instruire, de formare spirituală — pe care o are teatrul radiofonic. Minimum șapte spectacole săptămînal, dintre care două sau chiar trei premiere, o stagiune care durează 12 luni, o „trupă“ reunind, virtual, toate forțele artistice ale țării, un public care se calculează în milioane — sînt argumente impresionante atunci cînd discutăm despre locul teatrului radiofonic în ansamblul vieții artistice naționale, sînt temeuri, totodată, pentru a privi cu profundă responsabilitate rolul educativ pe care e chemat să-l joace.

Vorbind despre educație, ne referim nu numai la educația estetică, ci la un am-

plu, adînc proces de formare spirituală, de edificare a unei conștiințe corespunzătoare cu realitatea timpului și societății noastre. Dintre trăsăturile morale, la dăltuirea cărora teatrul radiofonic are înalta menire de a contribui, prin mijloacele sale specifice, ne vom opri, în rîndurile ce urmează, la o coordonată fundamentală: spiritul patriotic.

Urmărind emisiunile redacției specializate a radioului, se poate lesne constata preocuparea permanentă, profund justificată, de a cuprinde în repertoriul paginile cele mai reprezentative ale dramaturgiei românești cu tematică istorică, de la reconstituiri — cu valoare documentară — ale unor momente importante din existența poporului român, pînă la poeme dramatice în care sînt urmărite sensurile evoluției sale, de la prospecții în timpurile cele mai îndepărtate pînă la episoade încă vii ale unui trecut ce abia s-a desprins din prezent. Piese istorice de Costache Negruzzi și Vasile Alecsandri, de Mihai Eminescu și Barbu Ștefănescu Delavrancea, Hașdeu, Iorga sau Lucian Blaga, figurează în repertoriu, alături de opere ale unor dramaturgi ac-